

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. והחרש אי בת כהן לישראל היא פסיל לה דהא קניה בתקנתא דרבנן ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל קנין כספו אמר רחמנא והאי לאו בר קנין הוא.....1
- ב. בשומרת יבם...למיפסל קטן נמי מיפסל פסיל ... לאכולי גדול נמי לא מאכיל.....2
- ג. ביבם בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו ... עשו ביאת בן ט' שנים ויום אחד כמאמר בגדול.....2
- ד. בבן תשע שנים ויום אחד דהנך פסולים קתני דפסלי בביאתן.....3
- ה. בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על כהנת לוייה וישראלית פסלוה ... פסולי קהל ... פסולי כהונה3
- ו. ובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה.....5
- ז. מוכל זר לא יאכל קדש נפקא.....5
- ח. כשהיא חוזרת חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחוזה ושוק ... שמעת מינה תרתי.....5

דף סח.

א. והחרש אי בת כהן לישראל היא פסיל לה דהא קניה בתקנתא דרבנן ואי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל קנין כספו אמר רחמנא והאי לאו בר קנין הוא

כבר נתבאר לעיל דף סז: שבת¹ כהן שנתארסה ושנשאת לחרש ישראלי נפסלת מתרומה. שהרי קונה בתקנת חכמים שתקנו לו נישואין. וכן בת ישראל שנשאת לכהן חרש או נשאת לכהן קטן בן תשע שנים עד שיגדיל אינה אוכלת בתרומה כיון שאין קניניהם קנין.

אבל אם היתה בת כהן וגם הם היו כהנים כשרים, פשיטא שאוכלת בתרומה.

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ח הלכה ב ט

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ב. בשומרת יבם...למיפסל קטן נמי מיפסל פסיל... לאכול גדול נמי לא מאכיל

כבר התבאר לעיל דף סז: שבת ישראל² הזקוקה ליבם כהן לא תאכל, ואפילו הוא בן יום אחד כיון ששצריכה להיות קנינו וזה עדיין לא קנאה³, ובת כהן הזקוקה לישראל אסורה מפני יבמהואפי' אם היבם הוא חרש שוטה וקטן אפי' בן יום א' פוסלה.

ג. ביבם בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו... עשו ביאת בן ט' שנים ויום אחד כמאמר בגדול

קים להו לרז"ל⁴ שקטן פחות מבן ט' שנים הבא על האשה אין ביאתו נחשבת לביאה כלל, אבל מבן ט' שנים ויום אחד⁵ ואילך ביאתו נחשבת לביאה, וקונה ביבמתו מדרבנן, ודבר ידוע שקטן אין לו קנין, ואם קידש אשה קודם שנעשה בן י"ג שנה ויום אחד אינן קדושין, ולכן גם ביבום מן התורה קטן לאו בן יבום הוא שהרי צריך לקנותה לאשה, וקטן לאו בר קנין הוא⁶. ומ"מ מדרבנן כיון שהוא רק ראוי לביאה קנאה מדרבנן שאע"ג שאין קנין לקטן הרי היא קנויה ועומדת שזקוקה היא לו לכן החמירו חכמים בזה.

² רמב"ם שם הלכה ה

³ שהוא קנין של אחיו ועדיין לא נכנסה לרשותו ומשמע שמה"ת אינה אוכלת וגרע מארוסה כיון שעדיין לא עשה בה קנין וכן דעת כמה ראשונים אבל רוב הראשונים הסכימו דמדאורייתא אוכלת כמו ארוסה ורק רבנן אסרוה כדי שלא תתחלף בארוסה ויאמרו שארוסה אוכלת. דרך אמונה שם לו

⁴ נדה מה.

⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסו א

⁶ אולם עיין במגיד משנה הלכות יבום וחליצה פרק ה הלכה יח שהביא "כתב הרמב"ן ז"ל דמדאורייתא קנה אותה לכל דבר של יבום אבל אינה כאשת איש להתחייב עליה כדאיתא בהדיא פ"ק דקידושין (דף י"ט) אשת איש פרט לאשת קטן ואוקמה רב אשי ביבם בן ט' שנים ויום אחד הבא על יבמתו ס"ד אמינא הואיל ומדאורייתא הויא ליה [וביאתו ביאה] לתחייב עלה משום אשת איש קמ"ל אבל מדבריהם עשו אותה כמאמר לגמרי והא דקני לה מדין תורה טעמא דמילתא כדתני עלה בתוספתא דמכילתין זה הכלל כל ביאה שצריכה דעת אין ביאתו ביאה אינה צריכה דעת ביאתו ביאה וכן בירושלמי ע"כ. ועיין מעשה רקח שם שכן דעת רש"י בפ"ק דקידושין דף י"ט אמנם התוספות שם חלקו עליו וכתבו שאינו קונה אותה אלא מדרבנן כדאמרין בעלמא עשו ביאת קטן כמאמר בגדול עכ"ל. ועיין אור שמח הלכות סוטה פרק ב הלכה ב, ועיין עמק המלך שהביא להרב הגדול בעל נבי"ז ז"ל בחלק אה"ע סי' נ"ד שכ' בזה ז"ל ודעת הרמב"ם ז"ל דע כי בהל' יבום לא מצאתי הכרע לדבריו לאיזה צד נוטים דבריו אמנם בפ"ג מא"ב הל' א' מוכח דסובר כרש"י והרמב"ן

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אין זה קנין גמור שיהא ביכולתו לגרשה בגט שקטן לאו בר גיטא הוא, ואינו נותן גט עד שיגדיל וכך אמרו חז"ל עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול, שעדיין צריכה חליצה לזיקתה וגם גט לביאתה כמו במאמר.

ד. בן תשע שנים ויום אחד דהנך פסולים קתני דפסלי בביאתו

כבר התבאר לעיל דף סז: שבת כהן שנבעלה לאסור לה⁷ והוא מבן תשע שנים ויום אחד הואיל וביאתו ביאה נפסלה מן הכהונה, ואסורה מלאכול בתרומה מפני שנעשית זונה או חללה. אבל פחות מכאן אין ביאתו ביאה ואינו פוסל. וכן אם היתה בת ישראל ונבעלה לפסול לה מבן תשע, דינה כבת כהן.

ה. בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כותי נתין חלל וממזר שבאו על כהנת לזיה וישראלית פסלוה ... פסולי קהל ... פסולי כהונה

אי זו היא זונה⁸, כל שאינה בת ישראל, או בת כהן או בת ישראל שנבעלה⁹ לאדם מגיל תשע שנים ויום אחד ומעלה שהיא אסורה לינשא לו איסור השוה לכל¹⁰, הררי היא זונה. ואסורה לכהן ונפסלת מלאכות בתרומה.

לפיכך הנבעלת לאחד מאיסורי לאוין¹¹ השוין בכל ואינה מיוחדת בכהנים או מאיסורי עשה¹², ואין צריך לומר למי שהיא אסורה לו משום ערוה, או

⁷ שם יא

⁸ רמב"ם איסורי ביאה יז, שו"ע אבהע"ז סי' ו סעי' ח

⁹ עיין בספר האלף לך שלמה סי' לה שנסתפק ברח"ן איש הפסול לה באמבטי ואח"כ רחצה שם אשה ונתעברה אם נפסלה לכהונה דכיון שאינה ביאה עיין הגיגה יד אינו פוסל גם בפסולי כהונה ועיי"ש

¹⁰ עיין תוי"ט יבמות פ"ו מ"ה וז"ל "כתב הר"ב כגון חייבי לאוין או חייבי עשה. פירוש חייבי עשה ג' הן מצרי ואדומי ראשון ושני דאתיין מכלל עשה. דדור שלישי יבא. וכן בעולה לכ"ג אתיא מכלל עשה דבבתוליה יקח ולא הבא מכלל עשה אבל הרמב"ם בפ"ה מה' א"ב ביאר שאין חייבי לאוין ועשה עושין זונה אלא השוים בכל" וכן בחינוך שם "לאפוקי אלמנה שנבעלה לכהן גדול או גרושה לכהן הדיוט, שאין איסור זה שוה בכל אדם ואינה נעשית זונה בכך"

¹¹ "מכאן אמרו עכו"ם או נתין או ממזר או גר עמוני ומואבי או פצוע דכא וכרות שפכה" (רמב"ם שם ה"ג) וכן עיין בשו"ת הרשב"א ח"א אלף רא שאפי' נבעלה לפצוע דכא וכרות שפכה נעשית זונה ונפסלה לתרומה

¹² "מצרי ואדומי ראשון ושני" (שם ברמב"ם)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

לעובד כוכבים ועבד, הואיל והיא אסורה לינשא לו הרי זו זונה. וכן יבמה שבא עליה זר, עשאה זונה. אבל הנבעלת לישראל משומד מותרת לכהונה¹³ וי"א¹⁴ שאין זונה אלא הנבעלת לעכו"ם או עבד או חייבי כריתות, אבל¹⁵ הבא על חייבי עשה או על חייבי לאוין, אפילו חייבי לאוין דשאר, אינו לוקה משום זונה, חוץ מהבא על היבמה שלוקה אמנם איסור יש בכלם.

ו"א¹⁶ שבכלל זה בת כהן או ישראל שנבעלה לחלל, עשאה זונה וי"א¹⁷ שאע"ג שפוסלה להנשא לכהן או מלאכול בתרומה, אם היתה בת כהן מ"מ לא נעשה זונה בביאה זו.

ו"א¹⁸ שכל שנפסלת בביאתו אפילו נכנסה לחופה ולא נבעלה אסורה משום זונה. וי"א¹⁹ שאינה נאסרת אא"כ נבעלה.

כל²⁰ שאיסור ביאתה מדרבנן אינה נעשית זונה בביאתה, לפיכך הבא על אחת מהשניות וכיוצא בהן, כגון הבא על קרובת חלוצתו או על חלוצתו, לא עשה אותה זונה שהרי אינה אסורה להנשא לו מן התורה.

¹³ שו"ת התם סופר סי' צג, ועיין אבני מילואים סי' ז ס"ק יג שנסתפק בזה ועיין פרה מטה אהרן ח"ב סי' סג שפשיטא ליה נמי שמותרת ועיין מהר"ם שיק בתשובה סי' יד שאסורה משום גזירת התנות דנשג"ז

¹⁴ השנת הראב"ד פי"ח ה"א שו"ע שם

¹⁵ דעת התוס והראב"ד והרא"ש והטור מובא בב"י שם ועיין בהלקת מחוקק ס"ק י שתמה למאי נ"מ כתב דעה זו בשו"ע כיון שממה נפשך אסורה וכל המחלוקת לענין מלקות ועיין בפני משה ס"ק יד דס"ל שלפי הבנת הבי"ד בדעה זו אין אפילו איסור

¹⁶ רמב"ם שם פי"ח ה"א וז"ל החינוך שם "וכן נמי תקרא זונה כל שנבעלה לכהן חלל, ואע"פ שהיא מותרת להנשא לו, שאין היותה זונה תלוי בבעילה של איסור אלא בפגימה, ומפי השמועה למדנו שאינה פגומה אלא מאדם האסור לה שתנשא לו או מכהן חלל".

¹⁷ וז"ל הראב"ד שם "ליתנהו להני כללי שאין זונה אלא מחייבי כריתות או מעכו"ם ועבד שאין בהן קידושין מיהו כל הפסולים לבא בקהל אם באו עליה פסולה מן הכהונה ומן התרומה ואפילו חלל משום דכתיב ולא יחלל זרעו מה הוא מחלל אף זרעו מחלל אבל ללקות עליה משום זונה לא" עכ"ל ועיין במ"מ שם שכתב שדעת הראב"ד שחלל פוסלה לכהונה משום שעשאה חללה אבל אינה זונה כיון שאינה ביאת איסור ועי"ש במשנה למלך באריכות וכתב שבשאר חייבי לאוין לראב"ד נפסלה לכהונה מדכתיב כי תהיה לאיש זר דכיון שנבעלה לזר לה פסלה ולא משום זונה או חללה ועיין בעצי ארזים ס"ק טו שהעלה שדעת הראב"ד שחלל אינו פוסל לכהונה מדאורייתא ושכן דעת הטור ואינו אלא פסול מדרבנן אמנם בבית משה ס"ק ז הוכיח שאף לדעת הראב"ד ביאת חלל פוסל מן התורה ועיין תו"ט יבמות פ"ו מ"ה וז"ל למסקנא "ואני אומר שאפשר שמפרשים הברייתא דפסולה לא מטעם זנות ולא מטעם חללה אלא מטעם גזירת הכתוב ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגו' כלומר שיש זרות בביאתו וכל איסורי לאוין זרים הם בביאתו. וגם החלל קרוי זר כיון שנעשה זרות ע"י ביאתו בזרע שיבא ממנו וזוהי הפסול לה כלומר שיש צד פסול כמו שזכרנו".

¹⁸ שער המלך פ"י מאישות חופת חתנים סעי' ה ועיין מנחת חינוך מצוה רסז דכתב כשער המלך שאע"ג שבקידושין להודר לא תאסר אבל כיון שנכנסה לחופה הרי בחזקת שנבעלה אע"ג שעדיין היא בתולה ואסורה

¹⁹ דכיון שברמב"ם פי"ח מאיסורי ביאה ה"ד כתב דזונה תלויה בפגם א"כ אין פגם בלא ביאה. ערוך השולחן שם סעי' כג

²⁰ רמב"ם שם פי"ח ה"ד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכן ספק ממזר שבא על הפנויה כיון שמותר בקהל מדאורייתא²¹ לא עשאה זונה. וי"א²² שעשאה זונה.

ו. ובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה

נאמר בפרשת אמור (ויקרא כב פסוק יב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל, שני ענינים נכללו בלאו זה²³, האחד שאם תבעל לאסור לה ותעשה זונה כנזכר או חללה, הרי היא אסורה לאכול בתרומות לעולם, כדין כל חלל שהחלל כזר לכל דבר. ולא הכהנת בלבד אלא אפילו לזיה וישראלית שנבעלה לאסור לה הואיל ונעשית זונה אסורה לאכול בתרומה לעולם, ואף על פי שיש לה זרע מכהן. והשני יבואר להלן עמוד ב'.

ז. מונל זר לא יאכל קדש נפקא

הזר²⁴ שאינו כהן אסור לאכול תרומות שנאמר (שם פסוק י) וכל זר לא יאכל קדש, אפילו היה תושב כהן או שכירו שנאמר (שם) תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש, תושב זה שכיר עולם, שכיר זה שכיר שנים, ועבד עברי הרי הוא כתושב ושכיר, וכהנת אשת הזר, אפילו אינה אלא מאורסת לו הרי היא כזר שנאמר וכל זר בין הוא בין אשתו²⁵.

דף סח:

ח. כשהיא חוזרת חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק ... שמעת מינה תרתי

²¹ ואע"ג שספק זונה אסורה מן התורה הכא מעיקרא לא נעשית זונה כיון שהוא מותר בתורה ודאי מדאורייתא לבוא בקהל ואם נבעלה לאחד שהוא ספק משאר פסולי קהל תלוי במחלוקת אם התורה התירתם או לאו מנחת חינוך מצוה רסו אות ז

²² שער המלך ברמב"ם שם ה"ג והוכיח מהא שנתין הבא על האשה עשאה זונה אע"ג שאין איסורו אלא דרבנן וע"כ צריך לחלק שמה שנאסר משום סייג וגדר אינו פוסל בביאתו אבל מה שנאסר משום פסול עשאוהו רבנן בפסול דאורייתא

²³ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ז

²⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ה

²⁵ ואם הייבת מיתה ביד"ש אם אכלה יש בזה דעות בראשונים. דרך אמונה שם נ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

נאמר בפרשת אמור (ויקרא כב פסוק יב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל, שני ענינים נכללו בלאו זה²⁶ והתבאר לעיל עמוד א' הענין הראשון. והשני שאם תנשא לישראל הרי היא אסורה לאכול במורם מן הקדשים שהוא חזה ושוק לעולם, אף על פי שגירשה או מת. אבל התרומה אוכלת אחר שגירשה ישראל או מת אם לא הניח בן ממנה, שנאמר (שם פסוק יג), ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל. מפני השמועה למדו מלחם ולא כל לחם²⁷, חוזרת היא לתרומה, ולא לחזה ושוק.

²⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ז – ט

²⁷ דלחם משמע כל מאכל כדכתיב (דניאל ה) בלשצר מלכא עבד לחם רב הלכך איצטריך מיעוטא מלחם דמשמע ולא כל לחם ומקרא דלעיל דהיא בתרומת הקדשים לא תאכל לא סגי דהו"א דלא מיירי בחזרת לבית אביה אלא באוכלת בשביל בנה מכהן ואי מקרא דהכא לחוד לא הוי ידעי' אלא עשה ולא לאו ולהכי איצטריך תרי קראי

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>